

PISM | POLSKI INSTYTUT SPRAW MIĘDZYNARODOWYCH
THE POLISH INSTITUTE OF INTERNATIONAL AFFAIRS

BIULETYN

Nr 54 (1986), 24 marca 2020 © PISM

Redakcja: Sławomir Dębski • Patrycja Sasnal • Rafał Tarnogórski
Katarzyna Staniewska (sekretarz redakcji)
Sebastian Płóciennik • Justyna Szczudlik • Daniel Szeligowski • Jolanta Szymańska
Marcin Terlikowski • Karol Wasilewski • Szymon Zaręba • Tomasz Żornaczuk

Zdrowie i polityka – Tajwan w walce z koronawirusem

Justyna Szczudlik

Skuteczna reakcja Tajwanu na pandemię choroby COVID-19 jest efektem wyciągnięcia wniosków z epidemii SARS z 2003 r. Skutkuje wzmocnieniem pozycji międzynarodowej Tajwanu jako dobrze funkcjonującej demokracji i nowoczesnego państwa. Współgra to z celami drugiej kadencji prezydent Tsai Ing-wen, której zależy na podkreśleniu odrębności wyspy od ChRL. Doświadczenia Tajwanu mogą pomóc UE w wypracowaniu lepszych procedur szybkiego reagowania na epidemię i dać impuls do pogłębienia współpracy dwustronnej.

Tajwan z 23 mln mieszkańców ma relatywnie mało przypadków zakażenia wirusem SARS-CoV-2. Stan na 24 marca to 215 zarażonych i dwie ofiary śmiertelne. Mało jest zarażeń lokalnych. Większość zarażonych – 178 osób – stanowią przyjezdni, głównie Tajwańczycy wracający do kraju. W ostatnich dniach notuje się znaczny wzrost liczby zarażonych. Eksperci (np. z John Hopkins University) przewidywali, że znaczna część populacji Tajwanu zostanie zarażona wirusem z uwagi na bliskość geograficzną z Chinami, dużą liczbę chińskich turystów oraz fakt, że ok. 1 mln Tajwańczyków mieszka i pracuje w ChRL. Jak dotąd prognozy te się nie sprawdzają. Były one oparte na doświadczeniach z epidemii SARS. Wówczas na Tajwanie zarażonych (wg definicji WHO z sierpnia 2003 r.) było 346 osób, z czego 73 zmarły. Łącznie na świecie było 8096 zarażeń, w tym 774 zgony.

Tajwański system ochrony zdrowia. System zdrowia na Tajwanie – funkcjonujący w obecnej formie od 1995 r. – uznawany jest za jeden z lepszych na świecie. Według Global Access to Healthcare Index („The Economist”) w 2017 r. został sklasyfikowany na 14. miejscu, a według Health Care Efficiency Index („Bloomberg”) w 2018 r. – na 9. miejscu. System opiera się na powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym z niewielkimi płatnościami (współpłatnością) pacjentów za wizyty i badania. Osoby, których na to nie stać, otrzymują pomoc państwa. System służby zdrowia jest zdigitalizowany, co okazuje się kluczowe w walce z wirusem. Każdy pacjent ma elektroniczną kartę, która jest skanowana w ośrodkach zdrowia. W systemie gromadzona jest historia chorób i leczenia danej osoby, w tym zakupy leków i środków ochronnych. Dzięki informacjom z systemu instytucje ochrony zdrowia (zarówno publiczne, jak i prywatne, których jest więcej i które konkurują między sobą) występują do rządu o zapłatę za leczenie danego pacjenta.

W reakcji na SARS Tajwan wprowadził system reagowania kryzysowego w warunkach zagrożenia epidemicznego. W 2004 r. powstało Narodowe Centrum Zarządzania Zdrowiem, w ramach którego działa Centrum Zarządzania Epidemiami (CZE). CZE jest uruchamiane w sytuacji zagrożenia epidemią. Podstawowym celem jest niedopuszczenie do nagłego rozprzestrzeniania się choroby, by utrzymać wydolność służb medycznych. Centrum koordynuje pracę innych instytucji, jest także odpowiedzialne za politykę informacyjną zarówno dot. działań ochronnych, jak i danych nt. zarażonych. Analizuje też, jaką drogą zarazili się pacjenci, i informuje o tym opinię publiczną. W czasie epidemii władze działają w oparciu o Ustawę o kontroli chorób zakaźnych (ostatnio nowelizowaną w czerwcu 2019 r.), dającą im szerokie uprawnienia.

Reakcja władz na SARS-CoV-2. Reakcja Tajwanu na informację o nowym wirusie wykrytym w Chinach była szybka. Już 31 grudnia 2019 r., gdy WHO otrzymała od Chin informację o pierwszych zakażeniach,

Tajwan wprowadził środki ostrożności na granicach (lotniskach i portach). Osobom przylatującym z Wuhanu mierzono temperaturę ciała jeszcze przed opuszczeniem samolotu. Sprawdzano też innych podróżnych mających symptomy gorączki. Później zakazano wjazdu osobom z prowincji Hubei, a następnie z całych Chin.

15 stycznia władze zaliczyły chorobę wywołaną nowym wirusem do najwyższej kategorii zakaźnej. Dzięki temu można było poddawać przymusowej kwarantannie osoby z symptomami zakażenia. 20 stycznia uruchomiono CZE, które wprowadziło zakaz eksportu maseczek, a następnie ich reglamentację na rynku wewnętrznym. Ustaliło też ich ceny oraz uruchomiło środki do ich produkcji. Centrum zaczęło też codziennie organizować konferencje prasowe, prezentując infografiki zakażeń i powiązań między nimi. Uruchomiono darmową infolinię, a po jej przeciążeniu władze wydały dyspozycje, by takie linie powstały w większych miastach. Zaczęto też poszukiwać zarażonych wirusem oraz ustalać, w jaki sposób się zarazili. Pomagał w tym system informatyczny ochrony zdrowia. Osoby z historią niewydolności oddechowej, ale z wykluczoną gripą, były poddawane testom na obecność innych wirusów, w tym SARS-CoV-2, SARS i MERS.

W większym stopniu zaczęto też korzystać z nowych technologii, tworząc duże bazy danych. W ciągu jednego dnia zintegrowano systemy informatyczne służby zdrowia z imigracyjnymi i celnymi. Dzięki temu lekarz, skanując kartę pacjenta, miał także wgląd do jego ostatnich podróży. Jeśli pacjent przebywał w zagrożonych miejscach, uruchamiało się ostrzeżenie. Nowe rozwiązania technologiczne wprowadzono na lotniskach i w portach. Za pomocą kodów QR skanuje się i przesyła dane pasażerów dot. historii ich podróży oraz stanu zdrowia. Ci, którzy nie podróżowali do państw wysokiego ryzyka w ciągu ostatnich 14 dni, mogli szybko przejść kontrolę graniczną. Osoby z grup ryzyka były kierowane na domową kwarantannę. Jednocześnie uruchomiono oddzielny transport dla osób w kwarantannie z lotnisk i portów. Osoby te są monitorowane np. poprzez śledzenie lokalizacji telefonów komórkowych.

Po tym jak WHO 11 marca ogłosiła pandemię, Tajwan 19 marca zamknął granice dla obcokrajowców. Wyjątek stanowią posiadacze kart pobytu, dyplomaci i osoby ze specjalnymi zezwoleniami (np. biznesowymi). Zarówno te osoby, jak i wszyscy obywatele Tajwanu wracający do kraju są kierowani na 14-dniową kwarantannę. Po wzroście liczby zakażonych w ostatnich dniach niemożliwy jest też tranzyt przez tajwańskie lotniska. Natomiast Academia Sinica – państwowa placówka naukowa, odpowiednik PAN – pracuje zarówno nad testami na koronawirusa, których wyniki będą szybko dostępne, jak i nad szczepionką.

Kontekst polityczny. Skutecznemu jak dotąd zarządzaniu kryzysowemu na Tajwanie towarzyszą działania polityczne. Władze starają się rozpropagować swój dotychczasowy sukces w walce z epidemią, oferując pomoc innym państwom. Służy temu używany przez władze w mediach społecznościowych hashtag #TaiwanCanHelp. Rosnące zainteresowanie działaniami Tajwanu w czasie epidemii świadczy o tym, że zyskuje on uznanie innych państw i organizacji. Współgra to z celami drugiej kadencji prezydent Tsai Ing-wen. Dąży ona do wykazania [odrebnosci Tajwanu od Chin](#), pokazując skuteczność i transparentność systemu demokratycznego na zasadzie kontrastu z działaniami ChRL – chodzi przede wszystkim o początkowe ukrywanie przez chińskie władze informacji o wirusie oraz obecne działania dezinformacyjne.

Tajwanowi zależy też na zwiększaniu aktywności międzynarodowej. W tym celu prezydent Tsai dąży do włączenia wyspy w prace WHO. Od pierwszego zwycięstwa Tsai i jej ugrupowania w 2016 r. Chiny blokują udział Tajwanu w zgromadzeniu organizacji (WHA). Przedtem, za rządów obecnej sprzyjającej ChRL opozycji (2008–2016), Tajwan uczestniczył w tych zgromadzeniach. W ostatnich dniach Kanada, Japonia oraz były sekretarz generalny NATO Anders F. Rasmussen zaapelowali do WHO o włączenie Tajwanu w prace tej instytucji.

Wnioski i perspektywy. Dotychczasowy sukces Tajwanu w walce z koronawirusem wynika głównie z wniosków wyciągniętych z epidemii SARS, co zaowocowało stworzeniem systemu szybkiego reagowania. Nie bez znaczenia jest także szerokie wykorzystanie nowych technologii i baz danych. Ważne jest również zdyscyplinowanie Tajwańczyków wobec zagrożeń w związku z częstymi sytuacjami nadzwyczajnymi, jakimi są trzęsienia ziemi czy tajfuny.

Choć Tajwan oferuje pomoc innym państwom, na obecnym etapie pandemii trudno będzie wykorzystać tajwańskie doświadczenia w Europie. Możliwa jest natomiast współpraca w dziedzinie badań nad szczepionką, testami i lekami, co oferuje Unii Europejskiej Academia Sinica. W dłuższej perspektywie państwa europejskie mogą skorzystać z tajwańskich rozwiązań w budowie systemu szybkiego reagowania. Warto się przyjrzeć możliwościom digitalizacji służby zdrowia w państwach członkowskich i zastanowić nad wykorzystaniem nowych technologii, rozważając jednak uwarunkowania prawne, w tym dylemat: bezpieczeństwo czy wolność w kontekście praw obywatelskich. Obecny kryzys może być impulsem do zacieśnienia niepolitycznej współpracy UE z Tajwanem.

Wzrost aktywności międzynarodowej Tajwanu może mieć negatywny wpływ na jego relacje z Chinami. Można się spodziewać nasilonej chińskiej propagandy i dezinformacji, których celem będzie przykrycie sukcesów Tajwanu oraz własnych zaniedbań. Będzie to miało na celu przekonanie społeczności międzynarodowej o skuteczności działań chińskich władz. Mało prawdopodobna jest więc zgoda ChRL na włączenie Tajwanu do prac WHO.